

Vergaderjaar 2015–2016

34 475 IX

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Financiën en Nationale Schuld 2015

Nr. 7

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 23 juni 2016

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Financiën over de brief van 18 mei 2016 inzake het jaarverslag Ministerie van Financiën en Nationale Schuld 2015 (Kamerstuk 34 475 IX, nr. 1).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 14 juni 2016. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

Adjunct-griffier van de commissie,
Van den Eeden

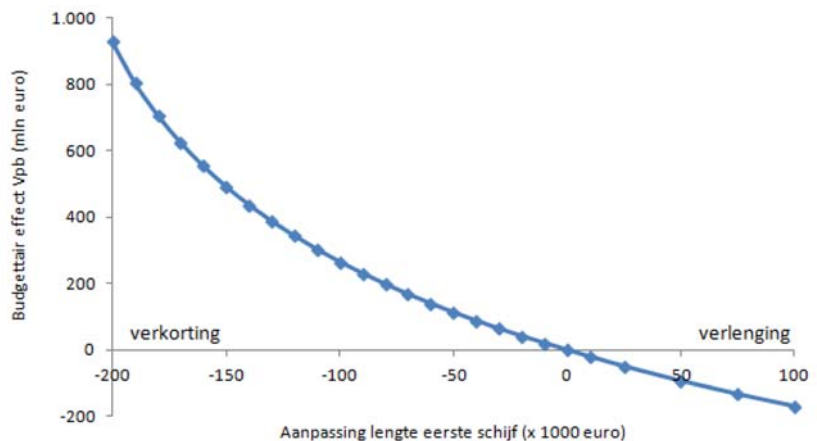
Vraag 1

Wat is de budgettaire derving van het verlagen van het hoge VPB-tarief (25%) per procentpunt? Wat is de budgettaire derving van het verlagen van het lage VPB-tarief (20%) per procentpunt? Hoeveel kost het verlengen van de eerste schijf van het VPB tarief per 1.000 euro? Hoeveel bedrijven betalen het hoge VPB-tarief van 25%, en hoeveel bedrijven zitten in het lage tarief van 20%?

Antwoord

De budgettaire derving van het verlagen van het hoge Vpb-tarief (25%) is per procentpunt € 550 miljoen. De budgettaire derving van het verlagen van het lage Vpb-tarief (20%), bij gelijkblijvend hoog tarief, is per procentpunt € 170 miljoen. Verlaging van een uniform tarief onder 20% kost dus per procentpunt € 550 miljoen + € 170 miljoen = € 720 miljoen.

Het verlengen van de eerste schijf van het Vpb-tarief kost per € 1.000 € 1,7 miljoen bij de huidige schijfgrens van € 200.000 euro. Omdat de winsten per bedrijf niet gelijkmatig verdeeld zijn, neemt de grondslag van de eerste schijf niet lineair toe bij een verlenging. Naarmate de verlenging groter wordt, kost deze per € 1.000 minder. Een verlenging met € 100.000 kost bijvoorbeeld circa € 140 miljoen. Volledige afschaffing van het lage tarief komt overeen met het verkorten van de eerste schijf met € 200.000 en levert € 850 miljoen op. Dit is geïllustreerd in bijgaande grafiek:

In 2012 hadden van de circa 640.000 Vpb-plichtige bedrijven 215.000 bedrijven een winst van minder dan de grens van de eerste schijf, namelijk € 200.000, en betaalden dus alleen het lage tarief van 20%. 30.000 bedrijven hadden winst van meer dan € 200.000 en betaalden dus ook het hoge tarief van 25%. De rest had geen winst of een verlies. De hier genoemde bedragen en aantallen zijn gebaseerd op de laatste ramingen van de ontwikkeling van de Vpb en kunnen wijzigen als nieuwe gegevens bekend worden.

Vraag 2

Wat is de budgettaire derving van het verhogen van de MKB winstvrijstelling per procentpunt?

Antwoord

De budgettaire derving van een verhoging van de MKB-winstvrijstelling is € 103 miljoen per procentpunt.

Vraag 3

Hoeveel mensen maken gebruik van de zelfstandigenaftrek, en hoeveel van de MKB winstvrijstelling?

Antwoord

In 2013 maakten naar schatting 788.000 belastingplichtigen gebruik van de zelfstandigenaftrek en 945.000 van de MKB-winstvrijstelling.

Vraag 4

Wat kost het verhogen van de arbeidskorting per 100 euro voor alleen mensen in loondienst?

Antwoord

Het verhogen van de arbeidskorting voor alleen mensen in loondienst met € 100 kost € 750 miljoen. Deze sleutel is niet lineair.

Vraag 5

Wat is de budgettaire derving van het later laten in gaan (bij een hoger inkomen) van de afbouw van de arbeidskorting per 1.000 euro bruto jaarinkomen?

Antwoord

Het verhogen van de inkomensgrens waarop de arbeidskorting begint met afbouwen met € 1.000 in 2017, leidt tot een budgettaire derving van € 115 miljoen. Deze sleutel is niet lineair.

Vraag 6

Hoeveel euro kost het uitbreiden van de innovatiebox met contractonderzoek? Hoeveel bedrijven zouden daarmee ongeveer extra in aanmerking komen voor de innovatiebox? Hoeveel bedrijven maken nu gebruik van de innovatiebox?

Antwoord

Tijdens het algemeen overleg op 21 april jl. over de evaluatie van de innovatiebox van 2010 tot 2012 (Kamerstuk 34 302, nr. 120) is het onderwerp contractonderzoek eveneens aan de orde geweest. Contractonderzoek kan niet onder de reikwijdte van de innovatiebox worden gebracht omdat een contractonderzoeker het immaterieel actief niet bezit. Het zou dus moeten gaan om een nieuw instrument in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 gericht op innovatie. De Staatssecretaris van Financiën heeft toegezegd op Prinsjesdag per brief op dit onderwerp terug te komen.

Vraag 7

Wat kost het verhogen van de maximale algemene heffingskorting, zonder daarbij de afbouw van de algemene heffingskorting als zodanig aan te passen?

Antwoord

Een verhoging van het maximum van de algemene heffingskorting met € 100 in 2017 zonder daarbij het afbouwpercentage van de algemene heffingskorting aan te passen, leidt tot een budgettaire derving van € 1.180 miljoen. Hiervoor is een wetswijziging vereist aangezien de afbouw van de algemene heffingskorting is gekoppeld aan het einde van de derde schijf. Zonder wetswijziging wordt de afbouw automatisch aangepast. Het loslaten van dit automatisme zou tot extra complexiteit in de tariefstructuur leiden.

Vraag 8

Wat kost het verhogen van de maximale algemene heffingskorting tot een jaarinkomen van 21.000 euro bruto (voor inkomens tot de huurtoeslag-grens)? Wat kost het verhogen van de maximale algemene heffingskorting tot een jaarinkomen van 29.000 euro bruto?

Antwoord

Het verhogen van de inkomensgrens waarop de algemene heffingskorting begint met afbouwen naar € 21.000 in 2017, leidt tot een budgettaire derving van € 185 miljoen. Een verhoging naar € 29.000 leidt tot een budgettaire derving van € 1.550 miljoen. In beide berekeningen is verondersteld dat het punt waarop de algemene heffingskorting volledig is afgebouwd niet wijzigt. Vanaf dit jaar is het eindpunt van de afbouw van de algemene heffingskorting namelijk gekoppeld aan het eindpunt van de derde schijf.

Vraag 9

Wat kost het verder verhogen van de vrijstelling in de vermogensbelasting (box 3) per 1.000 euro per 2017?

Antwoord

Het verhogen van het heffingsvrij vermogen in box 3 met € 1.000 in 2017 leidt tot een budgettaire derving van € 29 miljoen.

Vraag 10

Kan een overzicht worden gegeven van alle milieugerelateerde belastingen en bijbehorende ontwikkeling aan budgettaire opbrengst sinds 2000? Hoe groen is ons belastingstelsel?

Antwoord

Het aandeel van milieubelastingen in de Nederlandse belastingmix is groot ten opzichte van andere Europese landen en ligt ook boven het EU-gemiddelde. Binnen de totale EU neemt Nederland een 7^e plaats in. Nederland kent hoge tarieven voor accijns en energiebelasting en minder vrijstellingen dan andere landen. De inkomsten uit milieubelastingen zullen conform het Energieakkoord verder stijgen als gevolg van de opslag duurzame energie ter financiering van de SDE+. Dit leidt in 2023 tot een verhoging van 60% bovenop de energiebelasting, waarvan de helft door huishoudens en de andere helft door bedrijven wordt opgebracht. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de huidige milieugerelateerde belastingen, inclusief de ontwikkeling in budgettaire opbrengst op EMU-basis vanaf het jaar 2000.

Tabel milieugerelateerde belastingen ontwikkeling budgettaire opbrengst op EMU-basis vanaf het jaar 2000¹⁾

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
BPM	2.874	2.939	2.741	2.873	3.004	3.147	3.453	3.647	3.235
MRB	2.128	2.025	1.986	2.079	2.254	2.407	2.653	2.766	3.070
Brandstofaccijns	5.291	5.224	5.736	5.940	6.459	6.420	6.818	6.975	7.226
Energiebelasting	1.740	2.361	2.014	2.120	2.925	3.711	4.055	3.333	4.065
Kolenbelasting	626	500	492	569	0	0	0	0	14
Opslag duurzame energie ²⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Waterbelasting	101	101	107	113	119	112	122	117	112
Afvalstoffenbe-lasting	228	200	194	116	83	127	192	159	113
BZM	99	107	107	104	109	75	130	131	107
Totaal	13.089	13.459	13.377	13.914	14.953	15.999	17.423	17.128	17.942

¹⁾ In deze tabel zijn de geluidsheffing burgerluchtvaart, de belasting op verontreiniging oppervlaktewater van Rijkswaterstaat, de heffing verontreiniging oppervlaktewater van waterschappen en de gemeentelijke rioolheffing buiten beschouwing gelaten.

²⁾ Dit betreft een niet-belastingontvangst. Gezien de sterke gelijkenis met de energiebelasting opgenomen in de tabel.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BPM	2.127	2.095	1.978	1.500	1.159	1.122	1.462
MRB	3.355	3.631	3.612	3.580	3.553	3.901	3.975
Brandstofaccijns	7.398	7.659	7.745	7.585	7.590	7.874	7.866
Energiebelasting	4.148	4.249	4.087	3.895	4.634	4.202	4.204
Kolenbelasting	0	1	1	1	126	143	195
Opslag duurzame energie¹	0	0	0	0	100	200	320
Waterbelasting	122	129	128	128	146	274	261
Afvalstoffenbelasting	45	41	18	0	0	18	84
BZM	124	155	128	129	136	142	146
Totaal	17.320	17.961	17.697	16.818	17.443	17.876	18.513

¹ Dit betreft een niet-belastingontvangst. Gezien de sterke gelijkenis met de energiebelasting opgenomen in de tabel.

Vraag 11

Met hoeveel procent stijgt de energiebelasting effectief voor de komende 10 jaar bij ongewijzigd beleid? Kan hiervan een grafiek worden gegeven?

Antwoord

In 2017 wordt het tarief eerste schijf elektriciteit met 0,03 cent verhoogd ter dekking van het verlaagd tarief voor lokaal duurzaam opgewekte energie dat ingevoerd is in Belastingplan 2014. Verder wordt met ingang van 2017 de energiebelasting verlaagd (tarief tweede en derde schijf aardgas met respectievelijk 0,76 en 0,28 cent en tarief tweede en derde schijf elektriciteit met respectievelijk 0,11 en 0,03 cent) in verband met het vervallen van de incidentele verhoging die in Belastingplan 2015 was ingezet ter dekking van de aanpassing van de belasting op leidingwater. In Belastingplan 2015 is verder opgenomen dat met ingang van 2017 de belastingvermindering nog verder verlaagd wordt van € 310,81 naar € 308,54 ter dekking van de uitbreiding van de vrijstelling van energiebelasting voor de zelfopwekking van duurzame energie naar de huursector en de dekking van de gevolgen van het arrest Fuchs.

In 2018 en 2019 zal de energiebelasting incidenteel verhoogd worden ter dekking van de subsidie die beschikbaar gesteld wordt voor verhuurders in de sociale huursector ten behoeve van investeringen in energiebesparing, zoals afgesproken in het Energieakkoord. De precieze vormgeving hiervan is echter nog niet uitgewerkt.

Naast bovengenoemde aanpassingen wordt op de tarieven in de energiebelasting conform de wet elk jaar de tabelcorrectiefactor toegepast.

Bovenop de energiebelasting wordt nog de Opslag Duurzame Energie (ODE) geheven. De tarieven hiervoor liggen ook nog niet vast. Met de ODE wordt de SDE+ gefinancierd, deze loopt de komende jaren op van € 0,3 miljard in 2015 naar € 2,55 miljard in 2023 om vervolgens weer af te nemen naar € 1,0 miljard in 2033. Het budgettaire beslag van de energiebelasting is € 4,2 miljard in 2015. De ODE leidt dus tot een verhoging van 60% in 2023 bovenop de energiebelasting, waarvan de helft door huishoudens en de andere helft door bedrijven wordt opgebracht.

Bovengenoemde wijzigingen zijn niet goed weer te geven in een grafiek aangezien het om meerdere tarieven gaat en een deel van de wijzigingen nog niet in wetgeving is opgenomen.

Vraag 12

Wat betekent het verhogen van de energiebelasting voor de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven en ons fiscale vestigingsklimaat?

Antwoord

In het jaarverslag is opgenomen dat het Belastingplan 2016 een verlaging van het tarief voor energiebelasting in de eerste schijf voor elektriciteit bevat, alsmede een gelijktijdige verhoging van het tarief voor energiebelasting in de eerste schijf voor aardgas. Met deze verschuiving ontstaat in de energiebelasting een betere balans in relatie tot de CO₂-uitstoot en energie-inhoud. In reactie op de motie Omtzigt¹ zal dieper worden ingaan op de gevolgen van deze verschuiving in de energiebelasting voor bedrijven.

Vraag 13

Welke belasting is het meest effectief om te verlagen, om zowel het fiscale vestigingsklimaat te verbeteren als werkgelegenheid maximaal te bevorderen voor bedrijven?

Antwoord

Wanneer wordt gesproken over de invloed van belasting op het Nederlandse vestigingsklimaat en de werkgelegenheid worden veelal de vennootschapsbelasting en loonheffing (loon- en inkomstenbelasting en de werkgeverslasten) genoemd als belangrijkste belastingen die verlaagd zouden moeten worden.

Een lagere vennootschapsbelasting zorgt voor een hoger rendement op investeringen en versterkt daarmee allereerst het fiscale vestigingsklimaat. Indirect bevordert het de werkgelegenheid. Een lagere loon- en inkomstenbelasting zorgt voor een groter arbeidsaanbod en lagere werkgeverslasten maakt arbeid goedkoper wordt en zorgt voor een grotere vraag naar arbeid. Indirect versterkt dit het vestigingsklimaat. Op de lange termijn maakt het voor de werkgelegenheidseffecten niet uit of gekozen wordt voor een lagere loon- en inkomstenbelasting, lagere werkgeverslasten of een lagere vennootschapsbelasting (vpb). Dat is het geval omdat op de lange termijn het in principe niet uitmaakt of een belasting wordt geheven op de aanbod- of de vraagzijde van de arbeidsmarkt, zolang de prijs zich kan aanpassen. Op de lange termijn heeft een lagere vennootschapsbelasting in vergelijking met lagere lasten op arbeid via hogere investeringen wel een groter positief effect op de economische groei. Wel geldt dat de precieze effecten van lagere lasten op arbeid en lagere vennootschapsbelasting op werkgelegenheid en economische groei met onzekerheid zijn omgeven en daarmee ook van het verschil in het effect tussen deze twee soorten lastenverlichtingen.

Vraag 14

Met welk bedrag moeten de werkgeverspremies omlaag om elke werknemer 1.000 euro per jaar goedkoper te maken op jaarbasis voor de werkgever?

Antwoord

De werkgeverspremies zijn een percentage van het premieloon van de werknemer. Het nominale effect van een verlaging van de werkgeverspremies, het effect in euro's, verschilt dus per werknemer.

Om een werknemer met een modaal salaris ongeveer € 1.000 goedkoper te maken door de werkgeverspremies te verlagen, moet de WAO/WIA-premie met ongeveer 2,75%-punt omlaag. Als deze maatregel niet budgettair gedekt wordt zou dit de overheid bruto ongeveer € 5,7 miljard kosten.

---

¹ Kamerstuk 34 302, nr. 87.

Vraag 15

Hoeveel mensen betalen belasting in de eerste, tweede, derde en vierde schijf van de inkomstenbelasting? Kan een uitsplitsing van dit aantal per schijf worden gegeven?

Antwoord

In de hierna volgende tabel wordt een overzicht gegeven van belastingplichtigen met een belastbaar inkomen in box 1, verdeeld naar de inkomensklassen die horen bij de tariefschijven in box 1. De cijfers geven dus weer voor hoeveel belastingplichtigen de betreffende schijf de hoogste schijf is. De cijfers gelden voor 2016. Het totaal aantal belastingplichtigen dat belasting betaalt in box 1 bedraagt circa 13,4 miljoen.

Tabel Verdeling belastingplichtigen met een belastbaar inkomen in box 1 naar tariefschijven

Schijf	Aantal personen (in miljoenen)
1 ^o schijf (€ 0 t/m € 19.922)	6,0
2 ^o schijf (€ 19.923 t/m € 33.715 ¹⁾ /€ 34.027 ²⁾	3,6
3 ^o schijf (€ 33.716/€ 34.028 t/m € 66.421)	3,1
4 ^o schijf (€ 66.422 en hoger)	0,7

¹⁾ Grens 2° schijf geboren op/na 1-1-1946.

²⁾ Grens 2° schijf geboren voor 1-1-1946.

Vraag 16

Hoeveel mensen in loondienst betalen belasting in de eerste, tweede, derde en vierde schijf van de inkomstenbelasting? Kan een uitsplitsing van dit aantal per schijf worden gegeven?

Antwoord

In de hierna volgende tabel wordt een overzicht gegeven van belastingplichtigen met een looninkomen (inkomen uit tegenwoordige dienstbetrekking), verdeeld naar de inkomensklassen die horen bij de tariefschijven in box 1. De cijfers geven dus weer voor hoeveel belastingplichtigen met een looninkomen de betreffende schijf de hoogste schijf is. De cijfers gelden voor 2016. Het totaal aantal belastingplichtigen met een looninkomen bedraagt circa 8,6 miljoen.

Tabel Verdeling belastingplichtigen met een looninkomen naar tariefschijven

Schijf	Aantal personen (in miljoenen)
1 ^o schijf (€ 0 t/m € 19.922)	3,1
2 ^o schijf (€ 19.923 t/m € 33.715 ¹⁾ /€ 34.027 ²⁾	2,5
3 ^o schijf (€ 33.716/€ 34.028 t/m € 66.421)	2,5
4 ^o schijf (€ 66.422 en hoger)	0,5

¹⁾ Grens 2° schijf geboren op/na 1-1-1946.

²⁾ Grens 2° schijf geboren voor 1-1-1946.

Vraag 17

Hoeveel zelfstandigen betalen belasting in de eerste, tweede, derde en vierde schijf van de inkomstenbelasting? Kan een uitsplitsing van dit aantal per schijf worden gegeven?

Antwoord

In de hierna volgende tabel wordt een overzicht gegeven van zelfstandigen (belastingplichtigen met winst uit onderneming) met een belastbaar inkomen in box 1, verdeeld naar de inkomensklassen die horen bij de tariefschijven in box 1. De cijfers geven dus weer voor hoeveel zelfstan-

digen de betreffende schijf de hoogste schijf is. De cijfers gelden voor 2016. Het totaal aantal zelfstandigen met een positief belastbaar inkomen in box 1 bedraagt circa 900.000. Daarnaast is er een groep zelfstandigen met een negatief belastbaar inkomen. In 2016 gaat het om een groep van circa 100.000 zelfstandigen.

Tabel Verdeling zelfstandigen met een belastbaar inkomen in box 1 naar tariefschijven

Schijf	Aantal personen (in miljoenen)
1° schijf (€ 0 t/m € 19.922)	0,4
2° schijf (€ 19.923 t/m € 33.715 /€ 34.027)	0,2
3° schijf (€ 33.716/€ 34.028 t/m € 66.421)	0,2
4° schijf (€ 66.422 en hoger)	0,1

Vraag 18

Hoeveel mensen hebben een inkomen tot 10.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 10.000 en 20.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 20.000 en 30.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 30.000 en 40.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 40.000 en 50.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 50.000 en 60.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 60.000 en 70.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 70.000 en 80.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 80.000 en 90.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen tussen de 90.000 en 100.000 euro bruto per jaar? Hoeveel mensen hebben een inkomen boven de 100.000 euro bruto per jaar?

Antwoord

In de hierna volgende tabel wordt een overzicht gegeven van belastingplichtigen naar bruto inkomen, verdeeld naar de inkomensklassen zoals in de vraag vermeld. De indeling is dus iets anders dan in andere vragen waar gevraagd wordt naar de verdeling over de belastingschijven, waarbij de indeling gemaakt is naar belastbaar inkomen box 1. De cijfers gelden voor 2016.

Tabel Verdeling belastingplichtigen naar bruto inkomen

Inkomensgrenzen	Aantal personen(in miljoenen)
€ 0 t/m € 10.000	2,0
€ 10.001 t/m € 20.000	3,6
€ 20.001 t/m € 30.000	2,5
€ 30.001 t/m € 40.000	2,0
€ 40.001 t/m € 50.000	1,3
€ 50.001 t/m € 60.000	0,7
€ 60.001 t/m € 70.000	0,4
€ 70.001 t/m € 80.000	0,3
€ 80.001 t/m € 90.000	0,2
€ 90.001 t/m € 100.000	0,1
€ 100.001 en hoger	0,3

Vraag 19

Hoeveel mensen betalen niet meer belasting in de vierde schijf van de inkomstenbelasting doordat de derde schijf fors is verlengd (tot ruim 66.000 euro bruto per jaar)?

Antwoord

Circa 325.000 belastingplichtigen met een belastbaar inkomen in box 1 vallen als gevolg van de verlenging van de 3° schijf, zoals besloten in het Belastingplan 2016, in 2016 in de 3° schijf in plaats van in de 4° schijf.

Vraag 20

Hoeveel mensen maken gebruik van de Wet Hillen bij hun belastingaangifte?

Antwoord 20

Ongeveer 800.000 belastingplichtigen maakten bij hun belastingaangifte 2013 gebruik van de Wet Hillen. Er is nog geen zicht op het aantal gebruikers in de jaren daarna.

Vraag 21

Hoe effectief is de extra investering in de EIA-regeling die is gedaan bij de behandeling van het Belastingplan 2016? Wat is hiervan het effect tot nu?

Antwoord

Het is niet mogelijk om nu al aan te geven wat het effect is van de verhoging van het aftrekpercentage. De meldingen vinden gedurende het jaar plaats en pas aan het eind van een jaar kan een balans worden opgemaakt. In het jaarverslag Energie-investeringsaftrek over het jaar 2016, dat medio 2017 verschijnt, kan hier nader op worden ingegaan.

Vraag 22

Hoeveel bedrijven maken gebruik van de MIA-, EIA- en VAMIL- regeling? Kan een uitsplitsing per regeling worden gegeven?

Antwoord

In 2015 zijn er voor de EIA-regeling 14.234 meldingen gedaan door 8.594 bedrijven en IB- ondernemers. Voor de MIA/VAMIL-regeling zijn 25.580 meldingen gedaan door 12.871 bedrijven en IB-ondernemers. Een bedrijf of IB-ondernemer kan meerdere meldingen doen, vandaar dat het aantal meldingen groter is dan het aantal bedrijven en IB-ondernemers.

Vraag 23

Wat kost het verhogen van de S&O-aftrek in de eerste schijf per procentpunt?

Antwoord

De aftrek Speur- en Ontwikkelingswerk (S&O-aftrek) in de Wet IB 2001 is een vast aftrekbedrag van € 12.484. De aftrek is beschikbaar voor zelfstandig ondernemers die tenminste 500 uur per jaar aan S&O besteden. Voor de startende zelfstandig ondernemer is er onder voorwaarden een verhoging van € 6.245 op voornoemd bedrag. Deze fiscale regeling kent dus geen schijven.

De afdrachtvermindering Speur- en Ontwikkelingswerk (S&O-afdrachtvermindering) is beschikbaar voor ondernemers die werknemers in dienst hebben die S&O uitvoeren. De S&O-afdrachtvermindering verlaagt de loonkosten en andere kosten en uitgaven (bijvoorbeeld voor prototypes of onderzoeksapparatuur) voor een S&O-project en kent wel schijven. De afdrachtvermindering bedraagt 32 procent voor de eerste € 350.000 aan S&O-(loon)kosten (40 procent voor starters). Voor zover de S&O-(loon)kosten meer bedragen dan € 350.000, bedraagt de vermindering 16 procent (tweede schijf).

Uit de budgetprognose voor 2016 volgt dat het verhogen van de eerste schijf per procentpunt circa € 15 miljoen kost. Voor 2017 zal de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland na de zomer een nieuwe budgetprognose maken. Deze kan afwijken van 2016, door gewijzigd gebruik van de regeling.

Vraag 24

Hoeveel mensen en bedrijven krijgen een belastingvoordeel bij het generiek verlagen van de motorrijtuigenbelasting? Hoeveel mensen betalen nu motorrijtuigenbelasting? Hoeveel gaat de gemiddelde automobilist erop voorruit met een verlaging van de motorrijtuigenbelasting met 400 miljoen euro? Kan hiervan een uitsplitsing worden gegeven per verschillende autotypen (benzine- en dieselauto's)?

Antwoord

Momenteel is voor 7,9 miljoen personenauto's MotorRijtuigenBelasting (MRB) verschuldigd. Voor deze gehele groep geldt dat zij zullen profiteren van de generieke verlaging van het rijksdeel van de MRB van twee procent. Het rijksdeel van de MRB van een personenauto van 1.200 kilogram bedraagt voor een benzine- en dieseluitvoering respectievelijk € 364 en € 988 per jaar (tarieven 2016). Een generieke verlaging van twee procent betekent in deze specifieke situatie een voordeel van respectievelijk € 7 en € 20 per jaar.

Vraag 25

Hoeveel mensen betalen jaarlijks BPM voor hun nieuwe auto?

Antwoord

Uit de gegevens van het CBS blijkt dat in 2015 449.350 personenauto's zijn verkocht. Voor deze auto's wordt Belasting van Personenauto's en Motorrijwielen (BPM) afgedragen. Een uitzondering geldt voor de nulemissieauto's, deze voertuigen genieten een vrijstelling van BPM tot en met 2020.

Vraag 26

Welke maatregelen en overig beleid hebben invloed op de koopkracht en bijbehorende koopkrachtcijfers? Kan de regering een volledig overzicht geven van alle maatregelen (toeslagen, belastingmaatregelen etc.) die invloed hebben op de koopkracht en jaarlijkse koopkrachtplaatjes? Kan de regering ook per maatregel aangeven hoe groot deze invloed is en deze uitsplitsen naar de verschillende voorbeeldhuishoudens?

Antwoord

In de begroting van SZW staat in bijlage 3 «Koopkracht en specifieke inkomenseffecten» een overzicht van de maatregelen die effect hebben op de koopkracht. Daarbij wordt aangegeven of het om een positief of negatief inkomenseffect gaat en per maatregel wordt een indicatie van het inkomenseffect gegeven. In de Begroting 2015 in bijlage 3 onder het kopje B.3.6 «Beschrijving maatregelen inkomensbeeld» staat de beschrijving van de maatregelen die effect hebben op de koopkracht 2015.

Vraag 27

Kan het kabinet aangeven waarom de vernieuwing van het systeem voor de omzetbelasting in 2014 was stilgelegd, en in 2015 definitief is afgebroken? Waar, en op welke wijze, is dat aan de Kamer meegedeeld? Welke kosten zijn er reeds gemaakt voor de vervanging van het systeem? Is het voor de Belastingdienst nog werkbaar om met het oude systeem te moeten werken?

Antwoord

Bij de Brede agenda zijn prioriteiten gesteld wat betreft de aanpak van de grote systemen. Voorrang wordt gegeven aan de Inkomstenheffing (IH) en Inning. Omzetbelasting en auto's zijn tweede prioriteit. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd bij de brief over de Brede agenda en het

bijbehorende Ontwikkelplan². De werkzaamheden voor het nieuwe btw-systeem zijn daarop tijdelijk stilgelegd. De gemaakte kosten tot eind 2014 bedroegen € 3,6 miljoen voor onder meer het automatiseren van de OB-suppletie en ontwerpproducten. Dit heeft geleid tot een afname van handmatige werkzaamheden met een besparing die oploopt tot € 900.000 in 2016. Daarnaast zullen de ontwerpproducten weer gebruikt kunnen worden bij hervatting van de werkzaamheden.

Vraag 28

Wat is de planning met betrekking tot ASR? Wanneer zal de stap naar de beurs worden gemaakt?

Antwoord

Op maandag 30 mei is het prospectus van a.s.r. gepubliceerd. Uit het prospectus blijkt dat er 52,2 miljoen van de in totaal 150 miljoen uitstaande aandelen worden geplaatst. Als de overtoewijzingsoptie van maximaal 7,8 miljoen aandelen volledig wordt uitgeoefend kan de totale omvang uitkomen op 40% van het uitgegeven en geplaatst kapitaal.

De eerste handelsdag van a.s.r. vindt naar verwachting op vrijdag 10 juni 2016 plaats.

Vraag 29

Klopt het dat ASR een beurswaarde tussen de € 3 mld. en € 4,2 mld. krijgt? Zo nee, wat zal de beurswaarde dan zijn? Wat zijn de ramingen?

Antwoord

Doelstelling bij de verkoop is om zoveel mogelijk van de gemaakte kosten van de nationalisatie terug te verdienen. Aangezien de verkoop van a.s.r. over een langere periode plaatsvindt, is de totale opbrengst pas daarna bekend.

Vraag 30

Klopt het dat Anbang een bod heeft uitgebracht op ASR? Zo ja, wat was dit bod?

Antwoord

Nee, dat klopt niet. Er is ook nooit een onderhands verkoopproces gevoerd voor a.s.r.

Vraag 31

Hebben nationale banken in het eurogebied de bevoegdheid om, buiten het beleid van de ECB, zelfstandig geld bij te drukken?

Antwoord

Centrale banken kunnen geld scheppen via het vergroten van de monetaire basis door de uitgifte van bankbiljetten en/of verhoging van reserves die banken aanhouden bij de centrale bank. In de eurozone is dergelijke geldschepping gereguleerd en voorbehouden aan de ECB.

Zo stelt Artikel 128 lid 1 van het Verdrag Betreffende de Werking van de EU (VWEU) dat de ECB het alleenrecht heeft op het autoriseren van de uitgifte van bankbiljetten. De daadwerkelijke uitgifte kan vervolgens wel door de ECB dan wel de nationale centrale banken worden verricht. Artikel 128 lid 2 VWEU stelt verder dat lidstaten munten in euro kunnen uitgeven, maar slechts na goedkeuring te hebben verkregen van de ECB m.b.t. de omvang van de uitgifte.

---

² Kamerstuk 31 066, nr. 215

Tevens geldt in zijn algemeenheid de verplichting voor nationale centrale banken, als vastgelegd in Artikel 14 lid 3 van het Statuut van het ESCB, om te handelen in lijn met instructies en richtlijnen van de ECB aangaande activiteiten die de taken van het ESCB beïnvloeden. Hieronder valt ook het definiëren en uitvoeren van monetair beleid.

Vraag 32

Kunt u iets zeggen over het tijdstip en de omvang van de vervolgplaat-singen van ABN Amro?

Vraag 33

Wordt er gewacht tot de koers van ABN Amro naar € 25 gaat (om quitte te spelen), voordat er wordt begonnen met de tweede tranche, of wordt er al eerder mee begonnen?

Antwoord vraag 32 en 33

De lock-upperiode voor het plaatsen van een vervolgtranche van certificaten ABN AMRO is afgelopen op 23 mei 2016. Vanaf dit moment is het mogelijk om vervolgtranches te plaatsen. Over het moment waarop de vervolgtranche plaatsvindt, kan ik geen uitspraken doen.

Vraag 34

Wie zijn de nieuwe aandeelhouders na de eerste tranche op de beurs? Zijn dat particulieren of pensioenfondsen? In hoeverre is hier inzicht in te krijgen?

Antwoord

Bij de allocatie van de certificaten is ten tijde van de beursgang 10% beschikbaar gesteld voor retailbeleggers. Het overige deel is aan institutionele beleggers toegekomen. Wegens de privacywetgeving heb ik geen overzicht van de namen van individuele beleggers. Deze kan en mag ik dus niet geven. Bovendien zijn de certificaten na de beursgang vrij verhandelbaar, waardoor elk overzicht dat je maakt per definitie achterhaald is.

Vraag 35

Hoe verloopt de afhandeling van de vordering die SNS op de staat heeft?

Antwoord

Bij het overnemen van SNS Bank van SRH heeft de Staat voor de koopprijs van € 2,7 miljard de aandelen in SNS Bank verkregen. Daarbij is de eerder aan SRH verstrekte overbruggingslening van € 1,1 miljard verrekend. Het restant van de koopprijs van € 1,6 miljard (€ 2,7 miljard – € 1,1 miljard) is de Staat nog aan SRH schuldig waardoor SRH een vordering op de staat verkrijgt. De Staat zal deze vordering al naar gelang de liquiditeitsbehoefte van SRH afbetalen. SRH heeft hier nog geen gebruik van gemaakt. De afwikkeling van SRH loopt voorspoedig, maar ik kan nog geen uitspraken doen over wanneer en in hoeverre de vordering zou kunnen vervallen.

Vraag 36

Hoeveel heeft SNS Reaal de belastingbetaler uiteindelijk netto gekost?

Antwoord

Het resultaat op SNS Reaal is ultimo 2015 € 204 miljoen negatief, zie onderstaande tabel. Dit is zonder de aan SNS Reaal toerekenbare rentelasten die over de periode 2008–2015 uitkomen op € 301 miljoen (zie jaarverslag Financiën). Het netto resultaat komt hiermee ultimo 2015 uit op € 505 miljoen negatief.

Op dit moment valt nog niet te zeggen wat het uiteindelijke resultaat wordt. Dit hangt onder meer af van de verkoopopbrengst van Propertize, de ontwikkelingen binnen SNS Bank en de afwikkeling van SNS Holding.

Gedane investeringen	miljoenen euro's
Investering core-tier 1 securities SNS Reaal (2008)	-750
Terugbetaling deel core-tier 1 securities (2009)	185
Verschuldigde boeterente van 50%	-283
Netto investering steun 2008	-848
Kapitaalinjectie SNS Bank (2013)	-1.900
Kapitaalinjectie SNS Reaal Holding (2013)	-300
Kapitaalinjectie t.b.v. Propertize (2014)	-500
Totale directe kosten brief nationalisatie	-3.548
Aankoop SNS Bank (2015)	-2.698
<i>waarvan vordering SNS Reaal op Staat</i>	<i>-1.598</i>
<i>waarvan inbrenging overbruggingslening</i>	<i>-1.100</i>
Totaal gedane investeringen	-6.246
Ontvangsten (reeds ontvangen)	
Resolutieheffing (2014)	1.005
Geschatte opbrengsten (hoge onzekerheid)	
Eerste schatting marktwaarde bank	2.700
Eerste schatting afwikkeling Propertize	500
Eerste schatting ontmanteling Holding	1.837
<i>waarvan terugbetaling vordering SNS Reaal op Staat</i>	<i>1.598</i>
<i>waarvan restant eigen vermogen SNS Reaal Holding</i>	<i>281</i>
Totaal verwachte opbrengsten	6.042
Per saldo (hoge onzekerheid)	-204

Vraag 37

Heeft Anbang al € 552 miljoen aan SNS Reaal betaald?

Antwoord

VIVAT heeft de door SRH aan haar verstrekte geldleningen ten bedrage van € 302 miljoen gedeeltelijk terugbetaald op 1 februari 2016. Een gedeelte van de lening aan VIVAT, ter grootte van € 144 miljoen, is achtergebleven bij VIVAT. In de onderhandelingen over de uitvoering van een in de koopovereenkomst opgenomen afspraak, hebben SRH, SNS Bank, Anbang en VIVAT begin mei 2016 overeenstemming bereikt over de volledige financiering van VIVAT's pensioenindexatieverplichtingen door SRH, alsmede over de overdracht van de voormelde pensioenindexatieverplichtingen van SRH en SNS Bank aan VIVAT voor een totaal bedrag van € 117,5 miljoen. Hiervan was eerder al € 35,8 miljoen betaald. De door SRH aan VIVAT te betalen bedragen zullen worden verrekend met de lening die is achtergebleven bij VIVAT. Het restant zal begin juli 2016 door VIVAT aan SRH worden betaald. Deze verrekening behoeft de instemming van De Nederlandsche Bank. Een lening van € 250 miljoen die door SNS Bank aan VIVAT is verstrekt, heeft VIVAT ultimo 2015, inclusief rente, volledig terugbetaald aan SNS Bank.

Vraag 38

Klopt het dat er besloten is dat Griekenland het bedrag van € 10,3 mln. zal ontvangen? Zo ja, wat is de tijdsplanning?

Antwoord

Zoals is vastgelegd in het ESM-verdrag worden nieuwe tranches in een leningenprogramma uiteindelijk goedgekeurd door de Raad van Bewind van het ESM. Als Griekenland alle *prior actions* behorende bij de eerste voortgangsmisse naar tevredenheid heeft geïmplementeerd (vast te stellen op basis van een rapport van de Commissie, de ECB en het ESM) en de relevante nationale parlementaire procedures zijn afgerond dan zal, zoals ook aangegeven in het verslag van de Eurogroep van 24 mei jl. (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1370), aan de ESM Raad van Bewind voorgesteld worden om een nieuwe tranche van € 10,3 miljard goed te keuren. De Eurogroep heeft de verwachting uitgesproken dat, met bovenstaande voorbehouden, de ESM Raad van Bewind in zal stemmen met deze nieuwe tranche. Een eerste uitkering van € 7,5 miljard uit deze nieuwe tranche zal naar verwachting plaatsvinden in juni 2016. Het resterende bedrag uit de tweede tranche moet dan (in delen) uitgekeerd worden na de zomer van 2016. Deze uitkeringen zullen afhankelijk zijn van voortgang op het gebied van o.a. het wegwerken van binnenlandse betalingsachterstanden van de Griekse staat, privatiseringen en maatregelen m.b.t. de energiesector.

Vraag 39

Kan Nederland een volgende tranche aan Griekenland blokkeren? Heeft Nederland een veto? Zo neen, welke maatregelen kan Nederland dan als lidstaat treffen?

Antwoord

De procedure rondom het goedkeuren van tranches in een leningenprogramma is vastgelegd in het ESM-verdrag. In dit verdrag (art. 16.5) is vastgelegd dat de Raad van Bewind van het ESM met onderlinge overeenstemming besluit over het toekennen van een tranche. Hierbij geldt dat stemonthoudingen het nemen van een beslissing niet verhinderen. Nederland kan dus met een tegenstem het uitkeren van een nieuwe tranche blokkeren.

Vraag 40

Kunt u door middel van een tijdlijn aangeven welke bedragen er inmiddels aan Griekenland t.b.v. het derde leningenpakket zijn uitgekeerd?

Antwoord

Onderstaande tabel bevat een overzicht van alle uitkeringen tot en met 1 juni 2016 in het kader van het ESM-programma voor Griekenland. Deze cijfers zijn ook te vinden op de website³ van het ESM.

Datum	Bedrag (€)	Cumulatief bedrag	Type uitkering
20/08/2015	13 mld.	13 mld.	Uitkering aan Griekse staat
24/11/2015	2 mld.	15 mld.	Uitkering aan Griekse staat
01/12/2015	2.7 mld.	17,7 mld.	Uitkering t.b.v. herkapitalisatie Piraeus Bank ¹⁾
08/12/2015	2.7 mld.	20,4 mld.	Uitkering t.b.v. herkapitalisatie NBG ¹⁾

³ <http://www.esm.europa.eu/assistance/Greece/index.htm>.

Datum	Bedrag (€)	Cumulatief bedrag	Type uitkering
23/12/2015	1 mld.	21,4 mld.	Uitkering aan Griekse staat

¹⁾ de herkapitalisatie verloopt via de Griekse autoriteiten, de Griekse staat ontvangt hiervoor ESM-obligaties die gebruikt kunnen worden voor de herkapitalisatie.

Vraag 41

Klopt het dat er een akkoord is bereikt over schuldverlichting van Griekenland? Zo ja, wat houdt dit akkoord precies in?

Antwoord

Voor dit antwoord verwijs ik u naar het verslag van de Eurogroep van 24 mei jl. met Kamerstuk 21 501-07, nr. 1370 dat op 30 mei jl. aan de Tweede Kamer is verzonden.

Vraag 42

Kunt u door middel van een tijdlijn een overzicht geven van de leningen die Griekenland in 2016 en 2017 moet terugbetalen?

Antwoord

Griekenland lost in 2016 en 2017 nog niet af op de uitstaande ESM-, EFSF- en bilaterale leningen. Wel wordt afgelost op leningen uit het eerste en tweede IMF-programma. Een overzicht van de aflossingen aan het IMF is te vinden in onderstaande tabel.⁴

Resterende aflossingen aan IMF in 2016		Aflossingen aan IMF in 2017	
Datum	Bedrag (€ mld.)	Datum	Bedrag (€ mld.)
07 juni 2016	0,30	17 maart 2017	0,15
13 juli 2016	0,45	18 juli 2017	0,29
07 september 2016	0,30	19 september 2017	0,15
19 september 2016	0,15	04 december 2017	0,16
07 december 2016	0,30		
Totaal	1,51	Totaal	0,74

Griekenland lost ook af op de uitstaande marktschuld. Zo lost Griekenland per jaar ongeveer € 15 miljard aan kortlopende schuld af (zogenaa*me treasury bills*, in het geval van Griekenland doorgaans met een looptijd van 3 tot 6 maanden). Deze kortlopende schuld wordt door Griekenland steeds geherfinancierd door het uitgeven van nieuwe kortlopende schuld⁵. Tot slot wordt afgelost op Griekse staatsobligaties in handen van de ECB en verschillende private marktpartijen. Zie ook de Kamerbrief (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1369) van 23 mei jl. met het totale overzicht van de uitstaande schuld van Griekenland voor een aflossingsprofiel tot 2060.

Vraag 43

Kunt u een overzicht geven van de nieuwe maatregelen die Griekenland moet treffen om de eerste voortgangsmissie af te kunnen ronden? Zo nee, wanneer zullen deze maatregelen dan naar de Kamer worden gestuurd?

⁴ Deze cijfers zijn tevens te vinden op de website van het IMF: <http://www.imf.org/external/country/GRC/>.

⁵ De uitgifte en looptijden van de t-bills zijn te vinden op de website van het Griekse Agentschap: <http://www.pdma.gr/index.php/en/debt-instruments-greek-government-bonds/issuance-calendar-a-syndication-and-auction-results>.

Antwoord

In het verslag van de Eurogroep van 9 mei jl. en 24 mei jl. heb ik u geïnformeerd over hoe het staat met de implementatie van de belangrijkste maatregelen die Griekenland moet treffen om de eerste voortgangsmissie af te ronden. Het betreft een breed hervormingspakket, bestaande uit o.a. een hervorming van de inkomstenbelasting en aanvullende begrotingsmaatregelen, een hervorming van het pensioenstelsel en besparingen op de loonsom van de publieke sector. Ook moet Griekenland direct maatregelen nemen om de markt voor de verkoop van *performing* en *non-performing loans* te liberaliseren. Daarnaast maakt het aannemen van de benodigde wetgeving voor het privatiserings- en investeringsfonds onderdeel uit van de eerste voortgangsmissie.

Conform het informatieprotocol ESM/EFSF-besluiten⁶ zal ik, zodra ik de voortgangsrapportage inclusief de lijst met *prior actions* alsmede de geactualiseerde versie van het *Memorandum of Understanding* heb ontvangen, de Tweede Kamer informeren over de inhoud van de voortgangsrapportage voorzien van een appreciatie. Gezien de huidige stand van zaken en de voortgang die is geboekt, ga ik ervan uit dat de instituties op korte termijn met een positief oordeel zullen komen over de voortgang en de implementatie van de *prior actions*. Op basis van het oordeel van de instituties zal ik mijn positie aan de Tweede Kamer kenbaar maken, alvorens de ESM Raad van Bewind een definitief besluit neemt over de uitkering van de tranche en de ESM Raad van Gouverneurs over de geactualiseerde versie van het *Memorandum of Understanding*.

Vraag 44

Kunt u een overzicht geven van de nieuwe «contingency measures» die Griekenland zou moeten treffen? Zo nee, wanneer zullen deze maatregelen dan naar de Kamer worden gestuurd?

Antwoord

In het verslag van de extra ingelaste Eurogroep van 9 mei jl. (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1361) heb ik u geïnformeerd over de opzet van het *contingency*mechanisme. Het mechanisme wordt in wetgeving vastgelegd om te garanderen dat een pakket met aanvullende maatregelen (inclusief non-discretionaire maatregelen) automatisch geïmplementeerd wordt, als op basis van objectieve factoren blijkt dat het primaire saldo in de programmaperiode (3,5% op de middellange termijn) niet wordt gehaald. Als door het mechanisme maatregelen met een tijdelijk karakter worden geactiveerd, zullen structurele maatregelen die met de instituties zijn overeengekomen (inclusief inkomstenmaatregelen) effectief van kracht worden in het jaar erna, als onderdeel van de reguliere begrotingscyclus, om de begroting structureel terug te brengen op het juiste pad. Het implementeren van het mechanisme is als *prior action* geformuleerd en daarmee één van de eisen voor het afronden van de eerste voortgangsmissie. Zoals aangegeven in het verslag van de Eurogroep van 24 mei jl. (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1370) zal ik de Tweede Kamer informeren over de implementatie van de *prior actions* (inclusief de manier waarop het mechanisme is geïmplementeerd), zodra de voortgangsrapportage van de instituties beschikbaar is. Als het mechanisme in de toekomst geactiveerd wordt omdat niet aan de doelstelling is voldaan, zal ik de Tweede Kamer van de activering alsmede de additionele maatregelen die Griekenland zal implementeren op de hoogte stellen.

⁶ Informatieprotocol aangaande (ESM-gerelateerde) crisismaatregelen in de eurozone, brief aan de Tweede Kamer van 15 december 2014 met Kamerstuk 21 501-07, nr. 1217.

Vraag 45

Kunt u aangeven bij welke gevallen er uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor Griekenland op de activering van het contingency mechanisme?

Antwoord

Zoals aangegeven in het verslag van de Eurogroep van 9 mei jl. (Kamerstuk 21 501–07, nr. 1361) zullen uitzonderingen op de activering van het mechanisme worden beperkt tot uitzonderlijke gebeurtenissen met een grote economische impact waar de overheid geen controle over heeft. De instituties moeten, als er volgens Griekenland sprake is van een uitzonderlijke gebeurtenis, beoordelen of aan de voorwaarden voor een uitzonderlijke situatie is voldaan.

Vraag 46

Kunt u een totaaloverzicht geven van de (in)directe exposure van de Nederlandse overheid met betrekking tot alle lopende fiscale en monetaire steunoperaties in het kader van de Europese schuldencrisis (waaronder in elk geval, maar niet per se uitsluitend: Bilateraal, EFSF, ESM, LTRO, SMP, MRO, OMT, IMF)?

Antwoord

Toegekende programma's EFSF	Nederlands aandeel tussen 6,1 – 6,2 procent ¹⁾
Portugal: € 26,0 miljard	Hoofdsomgarantie: circa € 1,6 miljard Overgarantie: circa € 1 miljard Rentegarantie: thans € 3,2 miljard
Ierland: € 17,7 miljard	Hoofdsomgarantie: circa € 1,1 miljard Overgarantie: circa € 0,7 miljard Rentegarantie: thans circa € 1,5 miljard
Griekenland: € 130,9 miljard	Hoofdsomgarantie: circa € 8,0 miljard Overgarantie: circa € 5,2 miljard Rentegarantie: thans circa € 17,2 miljard Garantie kasreserve EFSF: circa € 6,4 miljard

¹⁾ Het Nederlandse aandeel in de garanties aan het EFSF bedraagt tussen de 6,1 procent en 6,2 procent van het totaal door EFSF aangegane verplichting aan garanties.

Via de EU-begroting staan alle landen garant voor het EFSM. Het Nederlandse aandeel in het EFSM is ongeveer 4,7%. Dit is het Nederlandse aandeel in het BNI-middel van de Europese begroting. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gecommiteerde bedragen voor de twee leningenprogramma's vanuit het EFSM.

Toegekende programma's EFSM	Nederlands aandeel circa 4,7 procent
Portugal: € 24,3 miljard	€ 1,2 miljard
Ierland: € 22,5 miljard	€ 1,1 miljard

Op 8 oktober 2012 is het permanente noodfonds ESM in werking getreden. Het kapitaal van het ESM bestaat uit gestort en oproepbaar kapitaal. Als gevolg van de kapitaalstructuur van het ESM, komt de steun die het ESM uitkeert ten laste van het ESM en niet van de lidstaten. Het huidige Nederlandse aandeel in het ESM is 5,70%. Dit aandeel bestaat voor € 4,57 miljard uit gestort kapitaal en € 35,5 miljard aan oproepbaar kapitaal. Het ESM verstrekt momenteel alleen leningen aan Griekenland. Spanje heeft eind 2013 het leningenprogramma verlaten. Voor Spanje was maximaal € 100 miljard beschikbaar onder het ESM, maar Spanje heeft dit bedrag niet volledig hoeven te gebruiken. Aan het einde van het

programma had Spanje € 41,4 miljard aan leningen uitstaan bij het ESM. Inmiddels heeft Spanje al € 5,6 miljard vervroegd afgelost aan het ESM. Cyprus heeft het leningenprogramma eind maart 2016 verlaten. Van de beschikbare € 9 miljard heeft het ESM € 6,3 miljard aan leningen verstrekt aan Cyprus. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gecommiteerde bedragen van het ESM aan deze landen.

Toegekende programma's ESM	Omvang	Reeds afgelost
Spanje (bankenprogramma)	€ 41,4 miljard	€ 5,6 miljard
Cyprus	€ 6,3 miljard	0
Griekenland	Maximaal € 86 miljard	0

De ECB heeft verschillende instrumenten ingezet in de huidige crisis, uit hoofde van haar taak en verantwoordelijkheid voor het monetaire beleid. De ECB handelt daarin onafhankelijk, zoals vastgelegd in het EU-Verdrag. De ECB geeft zelf aan dat deze instrumenten tot doel hebben om de liquiditeitsverstrekking aan de banken in Europa in stand te houden (LTRO, MRO en Targeted LTRO) dan wel om het monetaire transmissiekanaal goed te laten functioneren (SMP, OMT). In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van deze monetaire operaties van de ECB (stand 30 mei 2016).

Tabel Overzicht monetaire operaties in het kader van Europese schuldencrisis

Instrument	Totale exposure	Nederlands aandeel ¹⁾
LTRO	€ 425,3 miljard	€ 24,2 miljard
MRO	€ 77,82 miljard; 0,8 miljard USD	€ 4,4 miljard; 0,05 miljard USD
SMP	€ 111,0 miljard	€ 6,3 miljard
OMT ²⁾	0	0

¹⁾ Het Nederlandse aandeel in het Eurosysteem bedraagt 5,7 procent. In het geval dat een land zou uittreden uit de Eurozone, zou het Nederlandse percentage toenemen.

²⁾ De ECB heeft onder het OMT tot nu toe geen obligaties opgekocht.

In de verdeling tussen MRO en LTRO is ervoor gekozen om alle kortere Eurosysteem-operaties (maximale looptijd 1 jaar), die op dit moment lopen, onder MRO te scharen. Onder LTRO vallen alleen de 3-jaars LTRO-operaties van september 2014 t/m maart 2016. De LTRO-operaties van 2011 en 2012 zijn afgelost. Het MRO-cijfer kan substantieel fluctueren, omdat de ECB wekelijks hiervoor veilingen houdt met een looptijd van 7 dagen. De hier gepresenteerde MRO- en LTRO-cijfers zijn de stand van 26 mei 2016. Eventuele verliezen die de ECB op de monetaire operaties (LTROs, TLTROs, MROs, OMT en SMP) lijdt, worden binnen het Eurosysteem gedeeld naar rato van de ECB-kapitaalsleutel. Het Nederlandse aandeel hierin is 5,7%. Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat de risico's in deze programma's niet allemaal gelijksoortig zijn. Om het risico op de monetaire herfinancieringsoperaties (LTROs en MROs) te minimaliseren dienen banken voor deelname adequaat onderpand in te brengen. In het SMP en het OMT loopt de ECB risico op nationale overheden, zonder onderpand. Bij het SMP heeft de ECB daarbij tot nu toe de facto een preferente status bedongen.

Het Target-2-saldo van Nederland bedroeg in maart 2016 circa € 76,3 miljard. Zoals eerder aan de Tweede Kamer aangegeven⁷, is dit een vordering van Nederland (DNB) op de ECB. Hier staan nationale centrale

⁷ Zie ondermeer de Kamerbrief over Target-2 van 11 april 2012 (Kamerstuk 21 501-07, nr. 905).

banken met een negatief Target-2-saldo tegenover (i.e. nationale centrale banken met een verplichting aan de ECB). Relevanter in termen van risico voor Nederland is het Target-2-saldo van een uit de euro tredend land, dat mogelijk niet in staat zou zijn om hun Target-2-saldo af te betalen. Dit is echter niet aan de orde. Overigens kunnen de exposures uit hoofde van de monetaire operaties en uit hoofde van Target-2 niet zonder meer bij elkaar worden opgeteld, omdat het Target-2-saldo voor een belangrijk deel het gevolg is van de monetaire operaties van de ECB waardoor een dubbeltelling zal ontstaan indien de cijfers worden opgeteld.

Het IMF heeft ook leningen verstrekt aan Europese lidstaten die in financiële nood zijn gekomen. Het IMF heeft voor circa € 89 miljard (71 miljard SDR) aan leningen verstrekt aan Griekenland, Ierland, Portugal en Cyprus (stand 31 mei 2016)⁸. Hiervan staat momenteel nog € 38,6 miljard (30,7 miljard SDR) aan leningen uit, omdat Griekenland, Portugal en Ierland al hebben afgelost op de leningen. Aan de leningen die het IMF heeft geleend draagt Nederland niet direct bij, aangezien het om IMF-financiering gaat. Als lid heeft Nederland wel algemene middelen voor het IMF ter beschikking gesteld, waar het Fonds een beroep op kan doen. De steun die het IMF uitkeert komt daarom niet ten laste van de lidstaten.

Vraag 47

Kunt u een overzicht geven van de ontwikkeling van de rentepercentages vanaf 2010, per programmaland, onderverdeeld naar soort lening (bilaterale leningen, EFSF-leningen en ESM-leningen)?

Antwoord

Hieronder vindt u in de tabel met de ontwikkeling van de afspraken die gemaakt zijn over de rente, voor de lidstaten die steun hebben ontvangen uit bilaterale leningen (Greek Loan Facility), EFSF, EFSM en ESM-leningen in de periode 2010 t/m 2016.

Lidstaten die steun ontvangen uit het EFSF betalen aan het EFSF bij ontvangst van een lening een service fee van 50 basispunten (dit is 0,5% rente) per verstrekte lening. Daarnaast betaalt het steunontvangende land de financieringskosten die het EFSF maakt, een commitment fee plus een renteopslag. Deze renteopslag is momenteel 0⁹. De gemiddelde financieringskosten van het EFSF zijn variabel. Het verschuldigde rentepercentage is een samenstelling van de rente die EFSF betaalt voor uitgiften met verschillende looptijden; voor kortlopende leningen (looptijd 3–6 maanden) bedraagt de huidige rente circa -0,4% tot -0,5%, voor 5-jaars leningen betaalde het EFSF in januari 2016 circa 0,1% rente en voor 10-jaars leningen betaalde het EFSF in april 2015 circa 0,2% rente¹⁰. Op basis van de op de markt aangetrokken middelen berekent het EFSF op dagbasis de gemiddelde financieringskosten, welke worden doorberekend aan de programmalanden.

Lidstaten die steun ontvangen van het ESM betalen aan het ESM bij ontvangst van een lening een service fee van 50 basispunten (0,5% rente) en jaarlijks een service fee van 0,5 basispunten (0,005% rente). Daarnaast betaalt het steunontvangende land de financieringskosten die deze instellingen maken, een commitment fee plus een renteopslag. De

⁸ Op basis van de SDR-EUR wisselkoers van 22 september 2015.

⁹ De Eurogroep heeft op 21 juli 2011 besloten dat de lidstaten die steun uit het EFSF ontvangen vanaf dat moment geen renteopslag meer over de leningen hoefden te betalen, maar enkel de cost of funding van het EFSF.

¹⁰ Zie de website van het EFSF voor de uitgiften van kortlopende en langlopende obligaties: http://www.efsf.europa.eu/investor_relations/issues/index.htm.

renteopslagen die steunontvangende lidstaten betalen verschillen per instrument. De exacte opslagen zijn vastgelegd in de beprijzingsrichtsnoer van het ESM¹¹. De gemiddelde financieringskosten van het ESM zijn, net als bij het EFSF, variabel. Voor kortlopende leningen (looptijd 3–6 maanden) bedraagt de huidige rente circa -0,4% tot -0,5%, voor 5-jaars leningen betaalde het ESM in maart 2016 circa 0,1% rente en voor 10-jaars leningen betaalde het ESM in maart 2016 circa 0,5% rente¹². Op basis van de op de markt aangetrokken middelen berekent het ESM op dagbasis de gemiddelde financieringskosten, welke worden doorberekend aan de programmalanden.

Griekenland betaalde aan de lidstaten die bilaterale leningen via het GLF hebben verstrekt per verstrekte lening een service fee van 50 basispunten (0,5% rente). De rente die Griekenland momenteel over de leningen betaalt is de 3-maands Euribor plus een renteopslag van 50 basispunten. De 3-maands Euribor bedraagt momenteel -0,258% (stand 19 mei 2016). Na de tabel vindt u een figuur waar de ontwikkeling van de Euribor van de afgelopen jaren is weergegeven.

	EFSF-leningen	EFSM-leningen	ESM-leningen	Bilaterale Leningen aan Griekenland
9 mei 2010				Eurolanden bereiken akkoord over bilaterale leningenpakket Griekenland. Rente die Griekenland betaalt is 3-maands Euribor rente+ renteopslag van 300 basispunten (3%).
November 2010	Ierland doet als eerste land een aanvraag voor steun uit het EFSF. De rente die lidstaten betalen met een EFSF-programma wordt vastgelegd op de cost of funding (financieringskosten van het EFSF) plus een renteopslag van 200 basispunten (2%) plus 100 basispunten (1%) voor bedragen die langer uitstaan dan 3 jaar.	Ierland doet als eerste land een aanvraag voor steun uit het EFSM. De rente die Ierland betaald is de cost of funding plus een renteopslag van 292,5 basispunten.		
Maart 2011				Eurozonetop besluit tot verlaging van de renteopslag met 100 bp. naar 200 bp. (2%) in de eerste 3 jaar van een lening en 300 bp. (3%) voor latere jaren.
Mei 2011	Portugal doet een aanvraag voor steun uit het EFSF. De renteopslag op de leningen van het EFSF wordt vastgesteld op 200 basispunten plus 100 basispunten voor bedragen die langer uitstaan dan 3 jaar.	Portugal doet ook een aanvraag voor steun uit het EFSM. De rente die Portugal betaalt is de cost of funding plus een renteopslag van 215 basispunten.		

¹¹ Zie de website van het ESM: <http://www.esm.europa.eu/pdf/Pricing%20guideline.pdf>.

¹² Zie de website van het ESM voor de uitgiftes van kortlopend en langlopende obligaties: <http://www.esm.europa.eu/investors/transactions/index.htm>.

	EFSF-leningen	EFSM-leningen	ESM-leningen	Bilaterale Leningen aan Griekenland
Juli 2011	Afgesproken wordt door regeringsleiders van de eurozone dat de steunontvangende lidstaten voortaan enkel de cost of funding op de EFSF-leningen moeten betalen (renteopslag wordt nul).	Na besluit van regeringsleiders over afschaffen renteopslag op EFSF-leningen, wordt ook door Raad besloten de renteopslag op EFSM-leningen af te schaffen. Steunontvangende lidstaten betalen voortaan enkel de cost of funding op de EFSM-leningen (renteopslag wordt nul).		
Februari 2012 Oktober 2012			De beprijzingsrichtsnoer van het ESM wordt vastgesteld. Renteopslagen voor: 1. macro-economisch programma: 10 bp. 2. preventieve kredietlijn: 35 bp. 3. programma herkapitalisatie banken: 30 bp. 4. primaire marktopkoop: 10 bp. onder macro-economisch programma en 35 bp. preventieve kredietlijn. 5. secundaire marktopkoop: 5 bp.	De renteopslag wordt verlaagd naar 150 bp. (1,5%).
December 2012	Griekenland krijgt uitstel van de rentebetalingen aan het EFSF met 10 jaar. Vanaf 2022 betaalt GR weer rente aan het EFSF (dit is uitgestelde rente). Daarnaast wordt garantie fee afgeschaft (dus lagere rente van 10 bp oftewel 0,1%).			Verlaging van de renteopslag op de bilaterale leningen van 150 bp. naar 50 bp. (0,5%).
Augustus 2015			De ESM BoG stemt in met een nieuw leningenprogramma voor Griekenland uit het ESM. De rente is conform de ESM beprijzingsrichtsnoer.	

In onderstaande grafiek vindt u de ontwikkeling van de 3-maands Euriborrente in de periode mei 2010 t/m mei 2016. Dit is de rente die Griekenland betaalt over de bilaterale leningen die de eurozone lidstaten hebben verstrekt in 2010 en 2011.

Vraag 48

Kan het risico op de rentekosten voor een fluctuerende gevraagde rente worden aangegeven? Hoeveel zou de staat meer kwijt zijn als er 1%-punt meer of minder op de schuld betaald moest worden?

Antwoord

Het risico op de rentekosten van fluctuerende rente kan worden geïllustreerd door te berekenen hoeveel de rentekosten zouden zijn als de rente met 1%-punt stijgt. De omvang van het bedrag waarover in enig jaar de rente opnieuw moet worden vastgesteld bepaalt hoe gevoelig de rentekosten in dat jaar zijn voor rentefluctuaties. De omvang van dit bedrag fluctueert van jaar tot jaar door kastekorten. Ook de omvang van het kastekort is immers gevoelig voor fluctuaties in de rente. In de periode 2012–2015 is gewerkt met een 7-jaars gecentreerde benchmark. Daarbij werd jaarlijks een zevende deel van de staatsschuld opnieuw geheerfinancierd. Bij een schuld van € 370 miljard betekende dit dat een rentestijging van 1%-punt zou hebben geleid tot ca. € 530 miljoen extra rentelasten.

Vraag 49

Is er informatie bekend, of valt te berekenen, hoeveel de rentekosten dit jaar lager (of hoger) waren geweest indien het nieuwe renterisicokader reeds volledig in werking was getreden?

Antwoord

Een risicokader wordt vastgesteld voor een periode van 4 jaar. Het vorige risicokader was vastgesteld voor de periode van 2012–2015. Het nieuwe risicokader is vastgesteld voor 2016–2019. Het nieuwe kader is in werking getreden per 1 januari 2016. Bij het vaststellen van nieuwe kaders wordt vooruitgekeken. Er is daarom geen informatie bekend hoeveel de rentekosten in 2015 lager (of hoger) waren geweest indien het nieuwe renterisicokader reeds per 1 januari 2015 en niet per 1 januari 2016 in werking was getreden.

Vraag 50

Klopt het dat de financiële interventies van de rijksoverheid in de financiële sector, inclusief de bankenbelasting, per saldo positief uitpakken voor de schatkist? Kunt u de Kamer informeren zodra het «break-even punt» voor de schatkist is bereikt?

Antwoord

In het «overzicht interventies financiële sector» dat bij de Miljoenennota en het Financieel Jaarverslag van het Rijk wordt gepubliceerd wordt o.a. inzicht gegeven in de kosten en opbrengsten van de crisismaatregelen. Op

dit moment valt nog niet te zeggen wat het uiteindelijke saldo van kosten en opbrengsten zal zijn. Dit hangt onder meer af van de toekomstige verkoopopbrengst van de financiële instellingen. Deze opbrengsten worden dan verrekend met de historische aanschafwaarde en het saldo wordt ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht. Bovendien zullen er, zolang deze financiële instellingen helemaal of gedeeltelijk in staats handen zijn, kosten (rente) worden gemaakt en opbrengsten (dividenden) worden gerealiseerd.

Het «tussentijdse» resultaat bedraagt € 2,9 miljard positief. Het is onduidelijk of het resultaat op interventies in de financiële sector uiteindelijk positief zal zijn. Dit hangt zoals hierboven beschreven onder meer af van toekomstige verkoopopbrengsten.

De opbrengst van de bankenbelasting is bij elkaar circa € 2 miljard. Deze bedroeg € 536 miljoen in 2012, € 507 miljoen in 2013, € 448 miljoen in 2014 en € 478 miljoen in 2015.

De opbrengsten van de bankenbelasting staan los van het resultaat op interventies van de rijksoverheid in de financiële sector. De Kamer zal via de Miljoenennota en het Financieel Jaarverslag van het Rijk periodiek geïnformeerd blijven over de kosten en opbrengsten van de financiële interventies.

Vraag 51

Hoe verklaart u dat een grondige fiscale herziening in 2014 nog een realistische doelstelling was, terwijl de Rekenkamer in 2016 aangeeft dat een grondige fiscale herziening en zelfs eenvoudige tariefwijzigingen, momenteel niet mogelijk zijn? Welke maatregelen van het kabinet hebben het draaien aan fiscale knoppen onmogelijk gemaakt?

Antwoord

De Algemene Rekenkamer is op dit punt te somber. Een totale systeemverandering is in vele gevallen inderdaad nu niet haalbaar, maar op zeer vele terreinen zijn aanzienlijke vereenvoudigingen uitvoerbaar – hoewel niet allemaal tegelijkertijd – waardoor de uitvoering betrouwbaarder, begrijpelijker en goedkoper zou worden. Er zijn nog grote hoeveelheden uitzonderingen en andere complexiteiten in de regelgeving aan te pakken, die nu nog vragen om handmatig werk of speciale (kwetsbare) deelprocessen.

Vraag 52

Hoe komt het dat de uitgegeven garanties in 2015 het dubbele waren ten opzichte van 2014?

Antwoord

In 2014 is er voor € 11,9 miljard aan garantie verleend en voor € 28 miljard aan garanties vervallen. In 2015 is er voor € 13,1 miljard aan garanties verleend en voor € 12,4 miljard aan garanties vervallen. Er zijn in 2015 iets meer garanties verleend/uitgegeven dan in 2014. In 2015 zijn er minder garanties komen te vervallen dan in 2014. Het grote verschil wordt verklaard door de in 2015 vervallen garanties van de interbancaire leningen en de exportkredietverzekering.

Vraag 53

De prestatie-indicator voor de bereikbaarheid van de BelastingTelefoon wordt niet gehaald (streefwaarde 80–85 tegenover realisatie 77). Wat zijn daarvan de oorzaken? Hoe wordt de streefwaarde in de toekomst wel gehaald? Wat is de reactie op het commentaar van de Nationale ombudsman onlangs in het programma Kassa op de BelastingTelefoon,

en dan met name de toeslagen? Hoe gaat de BelastingTelefoon verbeterd worden qua bereikbaarheid en kwaliteit?

Antwoord

Het niet halen van de norm heeft met name te maken met de invoering van een nieuwe authenticatieprocedure bij dossiergebonden vragen van Ondernemingen vanaf april 2015, wat langere telefoontjes met zich mee bracht dan gebruikelijk, en de introductie van het Elektronisch Berichten-Verkeer (EBV) in oktober 2015, wat veel telefoonverkeer opleverde. In de toekomst wil de Belastingdienst burgers en bedrijven zoveel mogelijk via digitale kanalen (website, sociale media) helpen met informatie en hulpvragen. Maar ook bij de BelastingTelefoon worden op dit moment al steeds meer burgers en bedrijven geholpen zonder dat zij een informant hoeven te spreken. Het gaat dan om het bestellen van een formulier, om een adequate verwijzing in het gespreksmenu naar de beschikbare informatie op een digitaal kanaal of om het doen van een verzoek voor uitstel voor de IB-aangifte door in het gespreksmenu de juiste keuze te maken en vervolgens het BSN-nummer in te toetsen. Nagenoeg al deze dienstverlening komt niet tot uiting in het bereikbaarheidscijfer. Dit gaat namelijk uit van het aantal keren dat een beller een informant van de BelastingTelefoon aan de lijn krijgt, gedeeld door het aantal belpogingen.

Met betrekking tot het commentaar van de Nationale ombudsman het volgende. De Nationale ombudsman constateerde dat er meerdere burgers waren die (niet op tijd) werden teruggebeld in het kader van de terugbelafspraken voor toeslagen. Dit speelde vooral in 2015 toen door een grote werkvoorraad inderdaad de doelstellingen niet werden gehaald. Doordat het proces van toeslagen inmiddels bij is en er dus niet meer massaal over oude jaren definitieve beschikkingen hoeven te worden opgelegd, leidt dit tot veel minder telefonieverkeer en vooral minder terugbelafspraken.

Vraag 54

Welke maatregelen zijn getroffen om de bereikbaarheid van de Belasting-Telefoon boven de streefwaarde te brengen?

Antwoord

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 53.

Vraag 55

Wat is de oorzaak voor de achterblijvende opbrengst van ITI?

Antwoord

De opbrengst van ITI bleef in 2015 met € 430 miljoen achter bij de streefwaarde van € 570 miljoen. De oorzaken hiervan waren vertraging in de kasontvangsten (n.b. de achterstand is inmiddels met € 70 miljoen ingelopen, omdat een deel van de opbrengst in 2016 is binnengekomen), het inzetten van een deel van de ITI-capaciteit op de inkeerregeling en het feit dat een deel van de geworven capaciteit in 2015 nog in opleiding was.

Vraag 56

Wat is de doelstelling voor boekencontroles de komende jaren?

Antwoord

Voor de komende jaren zullen geen streefgetallen worden gehanteerd voor het *aantal* boekenonderzoeken. Deze outputindicator, zoals die thans in de begroting staat, wordt vervangen door de effectindicator «bruto correctieopbrengsten van boekenonderzoeken».

Vraag 57

Waarom, en hoe, is het misgegaan met de partij die de examenvragen voor het Centrale Examenbank Wft in eerste instantie moest maken? Hoeveel last hebben de mensen die examen moesten doen daarvan gehad, en hoe is daarmee rekening gehouden met de beoordeling van de examens? Waarom heeft e.e.a. ongeveer € 1,7 miljoen extra moeten kosten als er duidelijk niet goed gepresteerd is door de partij die eerst het examen maakte? Hoe is de zaak met die partij (financieel) afgehandeld?

Antwoord

Op 8 april 2015 is de overeenkomst met de externe partij in onderling overleg tussentijds beëindigd. Opdrachtgever (het Ministerie van Financiën) heeft de opgeleverde en in productie genomen vragen conform overeenkomst betaald aan opdrachtnemer. Ook is een redelijke vergoeding betaald voor de opgeleverde concept-vragen. Een jaar na aanvang van de samenwerking is de werking van de productieketen (het construeren, beoordelen en goedkeuren van examenvragen) beoordeeld. Ik heb geconcludeerd dat er aanleiding was om de aansturing van de keten, inclusief het laten construeren van examenvragen, te optimaliseren door deze te beleggen bij één partij, te weten het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD). Door dit direct na de beëindiging van de overeenkomst te implementeren, hebben examenkandidaten hiervan geen last ondervonden. Via de Centrale Examenbank zijn permanent voldoende en betrouwbare examens beschikbaar geweest voor de examinandi. De Commissie Examenontwikkeling en Kwaliteitsborging (CEK), voorheen de Examencommissie, van het CDFD houdt daarop toezicht.

De stijging in de kosten voor centrale examinering in 2015 is veroorzaakt doordat veel meer examens werden afgelegd dan in 2014. Overigens worden deze kosten gedekt met de inkomsten uit de leges die exameninstellingen per afgenomen examen afdragen aan de Staat.

Vraag 58

Wat heeft de kwestie met Icesave de Nederlandse Staat uiteindelijk netto gekost (dan wel opgeleverd), als gekeken wordt naar de totale kosten en opbrengsten? Waarom wordt er niet een totaaloverzicht gegeven in de jaarstukken, nu na zeven jaar het dossier kan worden gesloten? In hoeverre heeft iedereen nu inmiddels zijn geld terug gekregen?

Antwoord

De eindbalans van de interventie Icesave is als volgt (in miljoenen €):

Brutoopbrengsten totaal	1497
Proceskosten	-5
<i>Netto-opbrengsten totaal</i>	<i>1492</i>
Uitkering aan depositohouders	-1428
Uitvoeringskosten DNB	-7
Toegerekende financieringslasten	-202
Saldo	-145

Oorspronkelijk is een bedrag van € 1.428 miljoen uitgekeerd aan de spaarders bij Icesave (Landsbanki). Alle spaarders zijn, tot een bedrag van € 100.000, eind 2008/begin 2009 gecompenseerd via het depositogarantiefonds.

Het aan de spaarders uitgekeerde bedrag is volledig gerecupereerd door de ontvangsten uit de boedel van Landsbanki, de verkoop van de

vordering op Landsbanki in 2014 en de schikking met het IJslandse depositogarantiefonds (TIF) in 2015. De ontvangsten dekken ook de proces- en uitvoeringskosten. Het saldo van de interventie als geheel is desalniettemin € 145 miljoen negatief doordat de ontvangsten niet toereikend zijn geweest om ook de toegerekende financieringslasten van de Staat te compenseren. Deze financieringslasten zijn berekend aan de hand van een methodiek die het Ministerie van Financiën met de Algemene Rekenkamer is overeengekomen. Naast de Staat hebben ook de overige Nederlandse preferente crediteuren, de medeoverheden en de 100+-sparenders, het oorspronkelijk bij Icesave uitstaande bedrag gerecupereerd.

Vraag 59

Is de realisatie van de pay out ratio bij deelnemingen naar deelneming uitgesplitst te presenteren?

Antwoord

Graag verwijs ik u naar het jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen waarin jaarlijks het door u gevraagde overzicht wordt geboden (zie voor laatste overzicht Kamerstuk 28 165, nr. 227). Het jaarverslag over 2015 wordt u in het derde kwartaal toegezonden.

Vraag 60

Is de realisatie van de rendementen ten opzichte van de norm bij deelnemingen naar deelneming uitgesplitst te presenteren?

Antwoord

Graag verwijs ik u naar het jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen waarin jaarlijks het door u gevraagde overzicht wordt geboden (zie voor laatste overzicht Kamerstuk 28 165, nr. 227). Het jaarverslag over 2015 wordt u in het derde kwartaal toegezonden.

Vraag 61

Hoeveel hebben we inmiddels aan de AIIB uitgegeven, en hoeveel moeten we nog uitgeven?

Antwoord

- Op basis van een door de oprichtende aandeelhouders bepaalde verdeelsleutel heeft Nederland een aandeel van 1,03% toegewezen gekregen en zich hierop ingeschreven. Dit aandeel bestaat uit een gedeelte ingelegd (*paid-in*) kapitaal van USD 206,3 miljoen en een gedeelte garanti kapitaal van USD 825 miljoen.
- Het gehele Nederlandse aandeel in de AIIB is verwerkt bij Voorjaarsnota 2015 en in de eerste supplettoire begroting van het Ministerie van Financiën volgens de destijds geldende wisselkoers. Bij jaarverslag 2015 bedroeg het Nederlandse aandeel in het garanti kapitaal € 757,8 miljoen en het Nederlandse aandeel in het ingelegd kapitaal € 189,5 miljoen.
- De kapitaalstorting wordt tussen 2015 en 2019 in 5 gelijke tranches van elk USD 41,3 miljoen betaald (precieze bedrag in euro's steeds afhankelijk van actuele wisselkoers), waarbij er in 2016 twee termijnen worden overgemaakt (2015 en 2016). De betaling van de eerste tranche heeft inmiddels plaatsgevonden. De betaling van de volgende 4 tranches dient te geschieden voor de datum vanaf precies een jaar na de ratificatie van het verdrag, dat wil zeggen voor 16 december 2016, 2017, 2018 en 2019.

Vraag 62

Op welke verandering wordt bedoeld bij de EU-betalingsbalanssteun?

Vraag 63

Hoe is het Nederlandse aandeel in de EU-begroting veranderd?

Antwoord vraag 62 en 63

Naar aanleiding van een verandering in het Nederlandse aandeel in het Europese BNI-cijfer is de bestaande garantieverplichting van Nederland aan de EU-betalingsbalanssteun bijgesteld. Er zijn dus geen garanties verstrekt, er is enkel sprake van een wijziging in de uitstaande garanties door een verandering van het BNI-cijfer voor Nederland. Het Nederlandse aandeel in het Europese BNI-cijfer was 4,63% in 2014 en in 2015 was dit 4,7%.

Vraag 64

Is het overzicht van de belastingvorderingen naar jaar uit te splitsen naar de belastingsoorten, zoals in de tabel gepresenteerd?

Antwoord

Zie onderstaande tabel:

	Voor 2012	2012	2013	2014	2015	Totaal
Vennootschapsbelasting	19%	4%	6%	17%	54%	100%
Inkomstenbelasting/ premies volksverzekering	22%	6%	8%	12%	51%	100%
Omzetbelasting	8%	6%	10%	20%	56%	100%
Erf- en schenkbelasting	14%	13%	10%	12%	52%	100%
Loonbelasting/premies volksverzekering	12%	4%	13%	18%	53%	100%